

ARTYKUŁ NR 4 - **Rozwój mowy dziecka**

Niemowlę ludzkie może przyswoić z jednakową łatwością każdy z istniejących na świecie języków. Dokonuje tego bez względu na specjalne wysiłki otoczenia. Każde dziecko przechodzi stałe etapy rozwoju od gaworzenia do wypowiedzi jedno-dwu- i wielowyrazowych.

Wśród tych etapów można wyróżnić :

Płacz – od urodzenia – dziecko sygnalizuje swoje potrzeby, posługuje się krzykiem i płaczem. Są one między innymi wyrazem złego samopoczucia lub zadowolenia.

Głuzenie – 6 tygodni – dziecko wydaje różne dźwięki typu : ga, ba, gha.... „ćwiczy” swoją buzię, swoje wargi, podniebienie miękkie, język, policzki, sprawia mu to radość, nawiązuje również pierwsze kontakty z otoczeniem. Ciekawostka – głużą nawet dzieci niesłyszące.

Gaworzenie – 6 miesięcy – dziecko powtarza sylaby, układa je w ciągi typu : baba, tata, mama, gaga, coraz lepiej nawiązuje kontakt z otoczeniem, reaguje na swoje imię, odwzajemnia uśmiech.

Początki intonacji – 8 miesięcy – dziecko zna melodię swego głosu, bawi się nim, przeciąga sylaby , „śpiewa” . Takie ciągi sylab są zabawą dla dziecka, doskonale rozpoznaje dźwięki mamy i taty, rodzeństwa, jeśli jest. Nadal ćwiczy swoje artykulatory, które w przyszłości ułatwią sposób wymawiania poszczególnych dźwięków.

Pierwszy rok życia – najczęściej kojarzy nam się z uroczystością rodzinną, w której uczestniczą najbliżsi, ale pamiętajmy, że dziecko przez ostatni miesiąc ćwiczyło zdmuchiwanie świeczki, co wcale nie jest proste. Uczyło się nabierania powietrza, kierowania strumienia na konkretny przedmiot, to również były ćwiczenia przygotowujące do prawidłowego mówienia. Dziecko już potrafi powiedzieć kilka prostych słów, poprzez ruch wskazujący palcem nawet zadać proste pytanie.

Należy również pamiętać, że wraz z rozwojem mowy u dziecka następuje jego rozwój fizyczny. Potrafi już siadać, wstawać, utrzymywać pozycję pionową, a nawet chodzić. W tym okresie również dziecko właściwie używa już wszystkich samogłosek, oprócz nosowych, na które przyjdzie czas później, wymawia też spółgłoski , ale tylko niektóre : *p, b, m, t, d, n, k*.

Drugi rok życia – w tym okresie mowa ulega dalszemu doskonaleniu, poszerza się więc zasób słów i ilość wypowiedzianych głosek. Widać wówczas jak dziecko chłonie wszystkie dźwięki ze swego otoczenia, jest małym odkrywcą, wszystko go interesuje, a jednocześnie nawiązuje z otoczeniem coraz lepszy kontakt, bo otoczenie coraz lepiej je rozumie. Pod koniec tego okresu dziecko potrafi wyartykułować : *w, f, pi, bi, mi, wi, fi, g, l*.

Trzeci rok życia – ważny moment w życiu malucha i nie tylko jego, bo również w życiu rodziców. Oto nadszedł dzień, kiedy nasze dziecko przekracza próg przedszkola i dopiero teraz tak naprawdę okaże się, jaki ma kontakt z otoczeniem. Zwykle bywa tak, że dzieci wśród nich samych dogadują się dość szybko, gorzej jest trochę z osobami dorosłymi , które muszą się zniżyć i z poziomu malucha patrzeć na świat, a jednocześnie rozumieć jego mowę. W zasadzie dziecko trzyletnie powinno być rozumiane przez panią wychowawczynię, ale często jest tak , że poprzez wychowanie wszechobecnej „mowy nianiek”, czyli spieszczanie wszystkich wyrazów, dziecko nie ma prawidłowego wzorca i w taki sam sposób mówi do wszystkich. W tym okresie dziecko powinno mówić głoski : *p, b, m, w, f, ch, k, g, t, d, n, ń, ś, ź, ć, dź*. Mogą również pojawić się inne , na przykład : *s, z, c, dz* lub *sz, ż, cz, dż*, a nawet *r*.

Czwarty rok życia – mowa nadal nie jest doskonała, ale uczy się form gramatycznych, potrafi zadawać pytania, potrafi odpowiadać na nie, włącza się już w niewielkim stopniu mowa opowieściowa, która jest impulsem u dziecka, działa wtedy, kiedy coś dziecko zainspiruje, co wywoła na nim ogromne wrażenie. Czasami zdarza się tak, że dziecko potrafi każdą głoskę powtórzyć osobno, natomiast w zestawieniu, czyli w wyrazie będzie je zniekształcać. Powstają neologizmy dziecięce, które pokazują mechanizm zapamiętywania przez dziecko różnych nazw i tworzenia ich odpowiedników, na przykład : *maluje – malarz, łowi - „łowicz”*.

Piąty i szósty rok życia – to okres, kiedy dziecko swobodnie buduje swoje wypowiedzi, używa właściwie wszystkich głosek, opanował te najtrudniejsze : *sz, ż, cz, dż, r* oraz samogłoski *a, e* jest przygotowane do mówienia, posiada również dużą wiedzę o otaczającym go świecie, wykazuje niezwykłą ciekawość poznawczą. Dzięki językowi nawiązuje ciągle nowe znajomości nie tylko z rówieśnikami, ale również z dorosłymi, z którymi potrafi już rozmawiać na ich poziomie.

Pamiętajmy jednak, że każde dziecko rozwija się w indywidualny sposób. Jedne zaczynają szybko mówić i od razu dobrze, inne potrzebują więcej czasu. Jeśli jednak mamy wątpliwości, czy nasze dziecko mówi poprawnie, zawsze można udać się do specjalisty.

Lidia Kotlińska-Szulc
neurologopeda

LITERATURA :

I.Styczek, *Logopedia*, Warszawa 1983

G.Demel, *Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola*, Warszawa 1996

M.Zarębina, *Kształtowanie się systemu językowego dziecka*, Wrocław 1973

L.Kaczmarek, *Nasze dziecko uczy się mowy*, Lublin 1982